

ОЦІНКА РІВНЯ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА ГМК

Пасічник Н.В., к.е.н., доцент кафедри економіки, організації та управління підприємствами, **Іванова А.А.**, здобувач, Криворізький національний університет, м. Кривий Ріг, Україна

Вступ. Важливішим і найскладнішим завданням процесу управління підприємством є оцінка рівня витрат. Досягнення оптимального рівня витрат на виробництво забезпечує підвищення конкурентоспроможності та стає важливою умовою ефективної підприємницької діяльності підприємства та забезпечує його економічне зростання в довгостроковому періоді. Все це обумовлює актуальність проблеми, яку найбільш раціонально можна вирішити на основі аналізу динаміки та структури витрат [3].

Багато вчених займалися питанням оцінки витрат та методами їх розрахунку. У роботах таких вчених, як І. Білоусова, Г. Савицька, В. Іваненко, Е. Мних, О. Мачулка, І. Панченко, П. Попович, М. Чумаченко, Н. Черткова висвітлені питання обліку, калькуляції, класифікації, методів аналізу та планування витрат [1].

Мета роботи. Здійснення оцінку витрат на прикладі металургійного підприємства ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» та запропонувати заходи щодо оптимізації їх величини.

Матеріали та методи. Матеріали дослідження: річна фінансова звітність ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг», статистичні матеріали, економічні довідники. Застосовані методи: теоретичного узагальнення, статистичних досліджень, системного аналізу і синтезу, порівняння, графічний метод.

Результати. Для того, щоб всебічно дати оцінку динаміки та структури витрат проведемо аналіз їх величини за елементами на прикладі ПАТ «АМКР» (табл. 1) [4].

Таблиця 1

Динаміка та структура витрат за елементами ПАТ «АМКР» за 2015–2019 рр.

Показник	2015 р.		2016 р.		2017 р.		2018 р.		2019 р.	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
Матеріальні витрати	32340404	69,98	36122972	72,01	45021603	73,44	44000948	72,73	45621975	68,87
Витрати на оплату праці	2594003	5,61	2567863	5,12	3124777	5,10	3517735	5,81	4505589	6,80
Відрахування на соціальні заходи	900501	1,95	542945	1,08	664118	1,08	755348	1,25	971834	1,47
Амортизація	5718433	12,37	5566261	11,10	5675318	9,26	5994067	9,91	7326812	11,06
Інші операційні витрати	4663097	10,09	5361887	10,69	6818304	11,12	6232490	10,30	7817879	11,80
Разом	46216438	100	50161928	100	61304120	100	60500588	100	66244089	100

В цілому за 2015-2017рр. величина витрат ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» збільшилась на 15087682 тис. грн. або на 43,3%, за 2018р. їх величина незначно зменшилась на 803532 тис. грн. або на 0,33%, а за 2019р. навпаки збільшилась на 5743501 тис. грн. або на 9,49% і на кінець року склала 66244089 тис. грн.

Матеріальні витрати за аналізований період мають аналогічну тенденцію зміни: за 2015-2017рр. їх величина збільшилась на 39,21%, за 2018р. - зменшилась на 2,27%, за 2019р. - збільшилась на 3,68%, що свідчить про збільшення витрат на матеріали та паливо (рис. 1).

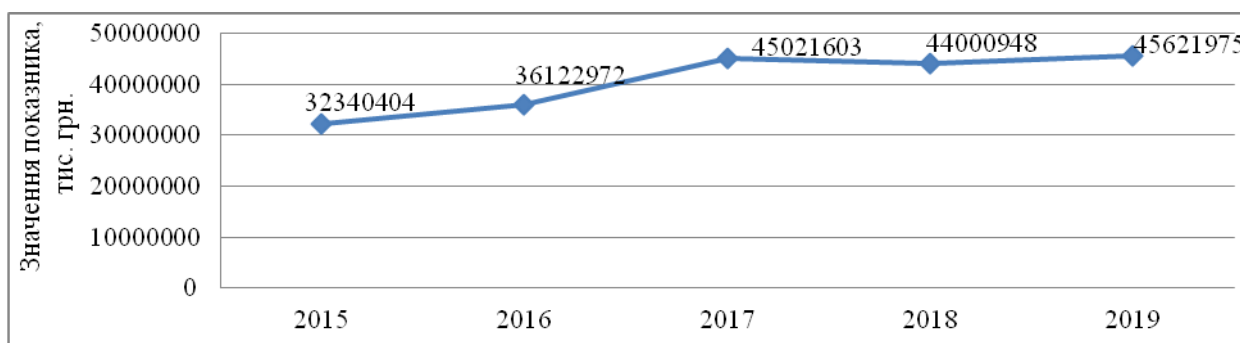

Рис. 1. Динаміка матеріальних витрат

Питома вага матеріальних витрат в структурі витрат коливається в межах 69-73%, що свідчить про дуже високий рівень матеріаломісткості виробництва.

Витрати на оплату праці за весь аналізований період мали тенденцію до збільшення з 2594003 до 4505589 тис. грн. відповідно, що пов'язано з підвищенням рівня мінімальної заробітної плати та заробітної плати персоналу підприємства.

У 2015р. відрахування на соціальні заходи дорівнювали 900501 тис. грн. За 2016р. їх величина зменшилась на 39,71% і на кінець року склала 542945 тис. грн., але за 2017-2019 рр. ситуація змінилась і спостерігається тенденція щодо збільшилась їх величини на 78,99%. Відрахування на соціальні заходи не залежать від підприємства, так як становлять законодавчо фіксований % від витрат на оплату праці. Тому їх зміна є тотожною до зміни витрат на оплату праці. (рис. 2).

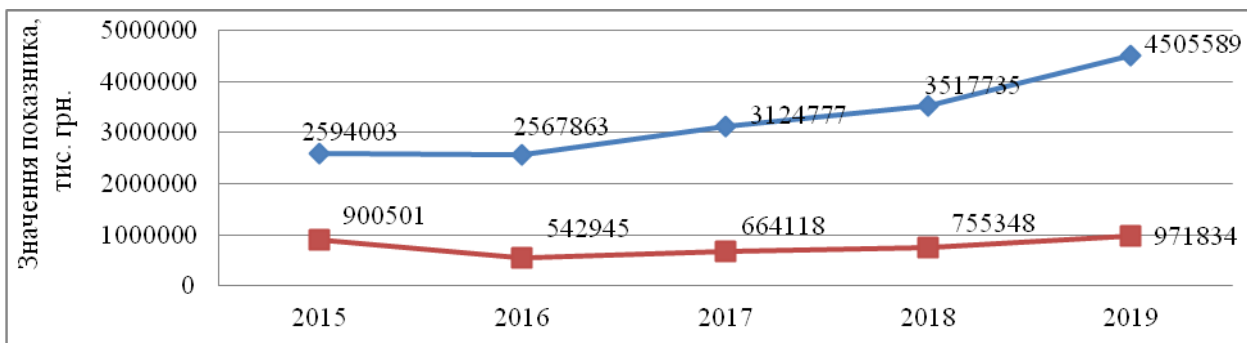

Рис. 2. Динаміка витрат на оплату праці та відрахувань на соціальні заходи

Амортизація на підприємстві у 2016 р. зменшилась на 2,66 %. У 2017 р. маємо зростання значення даного показника на 1,96 %, у 2018 р. – на 5,62 %, а у 2019р. – на 22,24%. Це свідчить про модернізацію виробничого обладнання і вказує на те, що підприємство вкладає кошти в оновлення своїх основних засобів, підвищує технічний рівень виробництва, тобто дане збільшення витрат є доцільним (рис. 3).

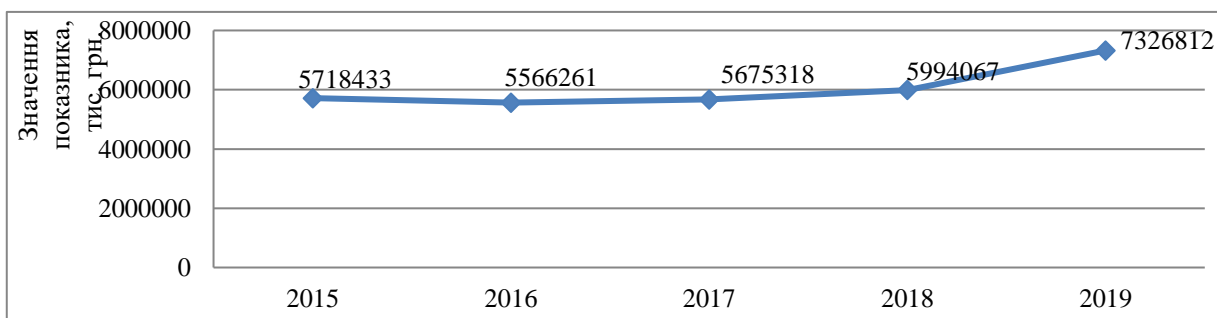

Рис. 3. Динаміка амортизації

Величина інших операційних витрат за 2015-2017рр. збільшилась на 2155207 тис. грн. або на 46,22%, що є негативною тенденцією в діяльності підприємства. За 2018р. їх величина зменшилась на 585814 тис. грн. або на 8,59%, але вже за 2019р. збільшилась і досягла їх максимального рівня 7817879 тис. грн., тобто ПАТ «АМКР» втрачає кошти, які могло б спрямувати на свій розвиток (рис. 4).

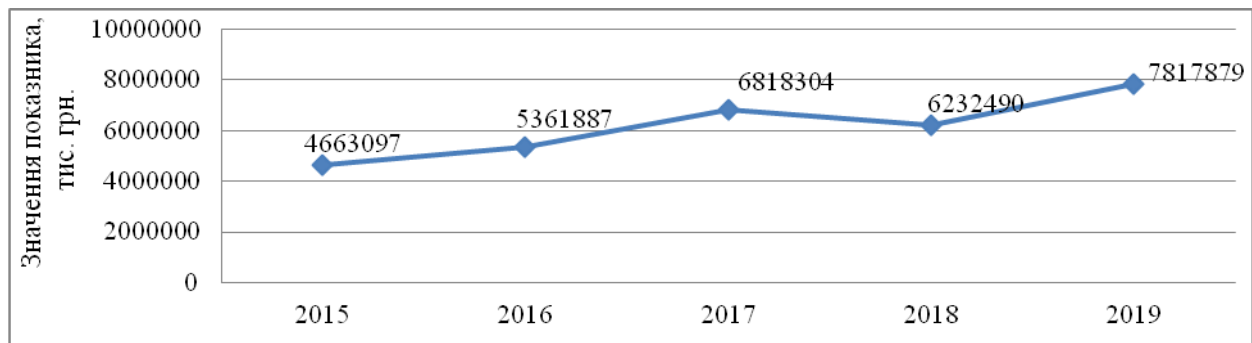

Рис. 4. Динаміка інших операційних витрат

Висновки. Отже, одним із напрямків удосконалення процесу управління витратами на ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» пропонується створити службу контролінгу, яка б здійснювала контрольні дії на пріоритетних напрямках визначення формування та оцінки витрат, прибутків, обсягів продукції, умов та організації виробництва, собівартості окремих видів продукції та інших показників діяльності підприємства, своєчасне виявлення відхилень фактичних результатів від обумовлених й прийняття оперативних управлінських рішень по виконанню встановлених завдань.

Система контролінгу витрат на ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» повинна здійснюватися за такими етапами:

1. Визначення об'єкту контролінгу, яким є управлінські рішення за основними аспектами формування витрат.

2. Визначення видів і сфери контролінгу витрат. Видами є стратегічний і оперативний контролінг, сферами є виробництво, реалізація, окремі види діяльності підприємства тощо

3. Формування системи контрольних показників, якими є собівартість 1 т продукції, обсяг виробництварівень цін на ресурси та ін.

4. Розробка системи кількісних стандартів, у якості яких виступають цільові показники поточних планів і бюджетів, норми і нормативи поточних витрат сировини і матеріалів, норми і нормативи якості продукції тощо.

5. Побудова системи моніторингу (постійного спостереження) контрольних показників.

6. Формування системи алгоритмів дій по усуненню негативних відхилень від запланованих витрат [2].

Таким чином, створення служби контролінгу дозволить підприємству ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» вийти на новий рівень в управлінні, аналізі та контролі за витратами і взагалі господарською діяльністю підприємства.

Список літератури.

1. Данилко В.К. Управління витратами: навч. посібник / В.К. Данилко, О.М. Кушніренко, К.С. Марченко. К.: Каравела, 2012. 216 с.

2. Galiakhmetova R. A. & Tyurev V. K. (2014). Innovative development as a factor in improving competitiveness in the economic environment: monograph. Izhevsk: IzhSTU publishing house, 176 с.

3. Bosel, I. P. (2014). Economics and organization of production: textbook. Minsk: Urajaу, 296 с.

4. Офіційний сайт ПАТ «АМКР». URL: <https://ukraine.arcelormittal.com>.

УДК: [658.005.922.1:33]: [622+669]

УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВ ГМК

Пасічник Н.В., к.е.н., доцент кафедри економіки, організації та управління підприємствами., **Кошова К.М.**, здобувач, Криворізький національний університет, м. Кривий Ріг, Україна

Вступ. На сьогодні гірничо-металургійний комплекс, як одна з провідних галузей промисловості, переживає складні часи, адже економіка України перебуває у кризовому стані, в умовах бойових дій, пандемії, безробіття та спаду виробництва.